

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Directie Buitenlandse Financiële Betrekkingen

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk

BFB 2013-17012M

Uw brief (kenmerk)

Bijlagen

Statement by the EC and the ECB following the conclusion of the fourth review of the financial assistance programme for Spain

Statement on the Fourth Financial Sector Monitoring Mission to Spain (IMF)

Datum 28 oktober 2013

Betreft Vierde voortgangsrapportage in het kader van het ESM steunprogramma voor de Spaanse bankensector

Geachte voorzitter,

Hierbij wil ik u informeren over de vierde voortgangsrapportage van de Europese Commissie en de ECB met betrekking tot de implementatie door Spanje van de maatregelen voor de bankensector in het kader van het steunprogramma van het ESM voor de Spaanse bankensector. De rapportage is gebaseerd op de uitkomsten van een missie van de Europese Commissie en de ECB van 16-27 september jl., waaraan ook het ESM en de European Banking Authority (EBA) deelnamen. Het IMF was bij deze missie ook aanwezig. Het voortgangsrapport van de Europese Commissie en de ECB is op het moment van schrijven nog niet openbaar. Op 30 september gaven zowel de Europese Commissie en de ECB, als het IMF, al een publieke verklaring af over de conclusies van de missie. U vindt beide verklaringen in de bijlage. Er is geen uitkering van een tranche verbonden aan de uitkomsten van deze missie.

Conclusies voortgangsrapportage

Het Memorandum of Understanding (MoU), waarin de conditionaliteit voor de leningen aan Spanje is vastgelegd, bevat zowel instellingsspecifieke conditionaliteit als horizontale conditionaliteit voor de gehele financiële sector. Ook is opgenomen dat de voortgang van de afspraken die zijn gemaakt in het kader van het Europees Semester, waaronder de buitensporigtekortprocedure en de macro-economische onevenwichtigheidsprocedure, nauw en op reguliere basis gemonitord zullen worden. Deze monitoring vindt parallel aan het reviewproces voor de conditionaliteit voor de bankensector plaats.

De Commissie en de ECB oordelen dat Spanje op schema ligt met de implementatie van het steunprogramma. De naleving van de afspraken uit het MoU zijn bijna voltooid. Het is wel van belang dat Spanje de benodigde inspanningen blijft leveren om de afgesproken maatregelen te implementeren. De afgelopen maanden zijn de Spaanse financiële markten verder gestabiliseerd en is het vertrouwen van investeerders toegenomen. Ook de liquiditeitspositie van de banken is verbeterd. Echter, de zwakke economische situatie blijft op de Spaanse

bankensector drukken. De situatie in de bankensector dient dan ook nauwlettend in de gaten te worden gehouden.

**Directie Buitenlandse
Financiële Betrekkingen**

Instellingsspecifieke conditionaliteit

Het voortgangsrapport concludeert dat de herstructurering van de banken in volle gang is. De vereiste *burden-sharing* met aandeelhouders en junior obligatiehouders is vrijwel voltooid. De focus ligt nu op het monitoren van de implementatie van de herstructureringsplannen. Dit gebeurt door de Commissie, in nauw contact met de Spaanse autoriteiten. Dit wordt gedaan met behulp van een *monitoring trustee* voor elke bank en monitoring rapportages.

Ons kenmerk
BFB 2013-17012M

Net als in de vorige voortgangsrapportage is op basis van meest recente data geconcludeerd dat, met betrekking tot de beoordeling van de kwaliteit van activa en de individuele stress testen, de aannames die destijds zijn opgesteld voor de stresstest van Oliver Wyman, zowel terugkijkend als vooruitkijkend, voldoende prudent blijven. De werkelijke daling van het bbp in 2012 blijkt minder te zijn dan aangenomen in het basis scenario, zowel reële als nominale bbp blijven dicht bij het basis scenario en ruim boven het *adverse* scenario. De stijging van de werkloosheid is echter hoger dan werd aangenomen in het *adverse* scenario.

De activabeheerorganisatie Sareb ondervond in de eerste maanden dat het operationeel was enkele vertragingen met betrekking tot het afstoten van activa. Echter, het afstoten van activa door Sareb begint nu op gang te komen. Sareb heeft wekelijkse doelen gesteld en rapporteert hier over. De *due diligence* van de activa van Sareb om gedetailleerde informatie over de leningen en het onroerend goed te verschaffen is afgerond. De resultaten laten zien dat de overdracht van activa goed uitgevoerd is, er waren slechts een beperkt aantal gevallen waarin de overdrachtsprijs voor de activa aangepast diende te worden. Ondanks de vooruitgang die Sareb heeft gemaakt, blijven er de komende jaren uitdagingen bestaan, zoals het succesvol beheren en het uiteindelijk afstoten van de activa. Ook de langdurige aanpassing op de woningmarkt en de veranderende vastgoed markt blijven uitdagingen voor Sareb.

De Spaanse financiële sector blijft kwetsbaar voor negatieve effecten vanuit de reële economie. Ook de winstgevendheid van banken blijft een punt van zorg. In de eerste helft van 2013 maakten banken weer winst, hoewel een groot deel hiervan verklaard werd door o.a. de verkoop van activa.

Horizontale conditionaliteit

De vierde voortgangsrapportage stelt dat Spanje technisch gezien voldaan heeft aan de horizontale conditionaliteiten, die van toepassing zijn op de gehele Spaanse financiële sector en het toezichtstelsel, alhoewel op sommige gebieden de volledige implementatie nog moet worden afgerond. De regelgeving en toezicht van de Spaanse bankensector is versterkt, wat resulteert in hogere schokbestendigheid van de Spaanse financiële sector. Spanje moet de benodigde inspanningen blijven leveren om de afgesproken maatregelen volledig te implementeren, met name op het gebied van de hervormingen van de governance van spaarbanken en het herzien van de toezichtprocedures bij Banco d'España.

Conditionaliteit overheidsfinanciën en macro-economische onevenwichtigheden

De Commissie heeft een evaluatie uitgevoerd naar de voortgang van de implementatie van de landenspecifieke aanbevelingen in het kader

van het Europees Semester. De algehele conclusie is dat er een zichtbare intensivering is van het tempo van de benodigde structurele hervormingen. Ondanks enkele vertragingen, zijn de hervormingen over het algemeen in lijn met de commitments in het Spaanse Nationale Hervormingsprogramma, het Stabiliteitsprogramma en de landenspecifieke aanbevelingen. Recent zijn maatregelen genomen met betrekking tot het pensioenstelsel, verbeteren van de werking van de Spaanse interne markt en het verbeteren van de efficiëntie van het openbaar bestuur. De hervormingsagenda heeft de afgelopen maanden bijgedragen aan het herstel in vertrouwen. Er blijven echter significante uitdagingen en het hervormingsproces is nog lang niet afgerond. Veel van de hervormingen zijn nog in de eerste implementatie fase. Verdere monitoring blijft van belang.

**Directie Buitenlandse
Financiële Betrekkingen**

Ons kenmerk
BFB 2013-17012M

Conclusie

Naar het oordeel van de Europese Commissie en de ECB en het IMF voldoet Spanje tot op heden aan de eisen die zijn gesteld ten aanzien van de financiële sector in het kader van het steunprogramma voor de Spaanse bankensector. Nederland onderschrijft het oordeel van de Europese Commissie en de ECB. Er is geen uitkering van een tranche verbonden aan de uitkomsten van deze missie.

Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,
De minister van Financiën,

J.R.V.A. Dijsselbloem